

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญของการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน พิจารณาได้จากแผนพัฒนาประเทศในปัจจุบันและในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้และความเข้าใจของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญ สถาบันการศึกษาจึงเป็นตัวกลางสำคัญที่จะเชื่อมโยงนโยบายของรัฐบาลสู่ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม แต่สิ่งที่สถาบันการศึกษาทำได้และถือเป็นหน้าที่โดยตรงคือการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและเยาวชนผ่านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญของครู เพราะในยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของชาติ ครูต้องได้รับการพัฒนาตลอดชีวิตของความเป็นครู นอกจากนี้การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสอนแบบบูรณาการเป็นเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาชาติ 15 ปี (พ.ศ. 2545 -2559) คือ ให้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ทางสายกลางที่อยู่บนพื้นฐานความสมดุล พอดี รู้จักประมาณอย่างมี เหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย เพื่อมุ่งให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” และยึดหลักการบูรณาการแบบองค์รวม โดยใช้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการพัฒนาอย่างมี “ดุลยภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนไทยในสังคมมีความสุขถ้วนหน้า พึ่งตนเอง และก้าวทันโลก โดยยังรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีค่านิยมร่วมต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด เจตคติ และกระบวนการทำงาน ที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารและการจัดการประเทศที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพ คุณภาพ รู้เท่าทัน และก้าวทันโลก สามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี และมีความยืดหยุ่น พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษา นครนายก มีจำนวน 20 โรงเรียน กระจายอยู่ใน 3 อำเภอคือ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา และอำเภอองครักษ์ โรงเรียนที่อยู่ในโครงการทั้งหมดมีทั้งโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนในโครงการที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครนายกจำนวน 3,256 คน มีครูในสังกัดจำนวน 222 คน โรงเรียนทั้งหมดตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีความทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่คือ เด็ก เยาวชน และประชาชนส่วนใหญ่ขาดโอกาสทางการศึกษา กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการมีน้อย ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านโภชนาการ และสุขภาพอนามัย ปัญหาด้านการประกอบอาชีพที่ยั่งยืน รวมถึงการอนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปัญหาในเชิงพื้นที่ดังกล่าวมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน ปัจจัยสำคัญคือคุณภาพของคนในพื้นที่ การแก้ปัญหาที่สำคัญต้องเริ่มจากการพัฒนาคนในพื้นที่ก่อน การให้การศึกษาที่มีคุณภาพเป็นช่องทางหนึ่งของการพัฒนาคน โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ตั้งอยู่ในชุมชนจึงเป็นกลไกสำคัญในการแก้ปัญหาเชิงพื้นที่ดังกล่าว พิจารณาได้จากวัตถุประสงค์ของโรงเรียนในโครงการคือ ส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ในครรภ์มารดา ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน ส่งเสริมศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการเรียนรู้ทางวิชาการ ส่งเสริมศักยภาพของเยาวชนทางอาชีพ และเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้วัตถุประสงค์เหล่านี้โรงเรียนในโครงการจะต้องขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบจึงจะเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม การรับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนในโครงการสู่การปฏิบัติ บุคคลที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสูงสุดคือครูที่อยู่ในโรงเรียนของโครงการ ดังนั้นเป้าประสงค์ที่สำคัญในการพัฒนาโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ คือการพัฒนาครู เพื่อให้ครูไปพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่ ผ่านการเรียนการสอนและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวันของคนในพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

กรอบคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ การชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นอยู่รอดปลอดภัยจากภัยพิบัติ และวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา คุณลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ ผลของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ดังนั้นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนของครูในโรงเรียนโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ จึงมีความจำเป็น

การสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในรายวิชาต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งวิชาขึ้นไป เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ ความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความคิดและประสบการณ์ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจในลักษณะองค์รวม ส่วนรูปแบบการสอนแบบบูรณาการมี 2 รูปแบบคือ การสอนแบบบูรณาการภายในวิชา และการสอนแบบบูรณาการระหว่างวิชา การสอนแบบบูรณาการภายในวิชาเป็นการเชื่อมโยงการสอนระหว่างเนื้อหาวิชาในกลุ่มประสบการณ์หรือรายวิชาเดียวกันเข้าด้วยกัน ส่วนการสอนแบบบูรณาการระหว่างวิชาที่มีรูปแบบคือ การสอนแบบบูรณาการแบบสอดแทรก เป็นการสอนในลักษณะที่ครูผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ในการสอนของตน การสอนแบบบูรณาการแบบคู่ขนาน

เป็นการสอนโดยครูตั้งแต่สองคนขึ้นไป วางแผนการสอนร่วมกันโดยมุ่งสอนหัวเรื่องหรือความคิดรวบยอดหรือปัญหาเดียวกันแต่สอนต่างวิชากัน และต่างคนต่างสอน การสอนแบบบูรณาการแบบสหวิทยาการ เป็นการสอนลักษณะเดียวกันกับการสอนแบบบูรณาการแบบคู่ขนาน แต่มีการมอบหมายงานหรือโครงการร่วมกัน และการสอนแบบบูรณาการแบบข้ามวิชา หรือสอนเป็นคณะ เป็นการสอนที่ครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ร่วมกันสอนเป็นคณะหรือเป็นทีม มีการวางแผน ปรีกษาหารือร่วมกันโดยกำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหา ร่วมกัน แล้วร่วมกันสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกันในการวิจัยครั้งนี้จะเลือกรูปแบบการสอนแบบบูรณาการในสภาพที่เป็นจริงในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำการโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในภาคการศึกษาที่ปฏิบัติงานวิจัยนี้ เพื่อให้ครูได้ใช้ประโยชน์จริง

การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตั้งอยู่ห่างไกลความเจริญ และมีความทุรกันดาร จำนวนครูจึงมีน้อย ไม่เพียงพอกับระดับชั้นปีของนักเรียน และไม่เพียงพอกับสาระการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์การประเมินตามกรอบมาตรฐานระบบประกันคุณภาพ การศึกษาของประเทศ แต่การเรียนการสอนก็ต้องดำเนินต่อไปภายใต้ข้อจำกัดนั้น การแสวงหาวิธีการเรียน การสอนที่ดี และการแสวงหาวิธีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดีของครูโรงเรียนในโครงการจึงมีความ จำเป็น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเยาวชนให้สูงขึ้น

ด้วยข้อจำกัดดังกล่าวรูปแบบการเรียนการสอน และรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการ เรียนรู้ จึงเป็นเงื่อนไขของครูที่ต้องได้รับการพัฒนาทักษะให้มีความสามารถในการทำภารกิจนั้น เชื่อมโยงกับ วิถีชีวิตของเด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความเหมาะสมในการบูรณาการสู่การเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนของครูโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สอดคล้อง กับนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งหวังให้โรงเรียนและครูใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการสู่การเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

จากเหตุผลดังกล่าว เขตพื้นที่การศึกษานครนายก และผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ พระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ประสงค์จะพัฒนาครูโรงเรียนในโครงการดังกล่าวให้มีรูปแบบการ เรียนการสอนแบบบูรณาการตามสภาพจริง เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่มีข้อจำกัดเชิงบุคลากร และ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งหวังให้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และวิถีชีวิตของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ เพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช ภัฏสวนสุนันทา ซึ่งมีการปฏิบัติงานตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 8 (5) ซึ่งมีการกิจในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครูผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและ มาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง รวมถึงจากประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่จริงได้เห็นการทำ

ภารกิจของครูในการพัฒนาการศึกษาของชาติ จึงขอเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณในโครงการวิจัย “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูประจำการ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก” ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ครูโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการในสภาพจริงได้ ตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทางการศึกษา สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อฝึกรูปแบบครูประจำการ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ให้มีความรู้และสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอน และการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ความสามารถของครูประจำการ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอนและการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายกภายหลังปฏิบัติการสอนตามแผนการสอนของครูที่เข้าร่วมโครงการที่ได้ออกแบบไว้

คำถามของโครงการวิจัย

1. ทำอย่างไรครูประจำการ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก จึงจะมีความรู้และความสามารถที่จะประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอน และมีความสามารถในการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของตนเองได้
2. จะทราบได้อย่างไรว่าครูประจำการ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีความรู้และมีความสามารถเพียงพอในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอนและการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของตนเองได้

3. จะทราบได้อย่างไรว่าภายหลังการใช้แผนการสอนแบบบูรณาการของครูประจำการ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นหรือไม่?

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูประจำการ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษา นครนายก” มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูประจำการโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษา นครนายก ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 20 โรงเรียน โดยมีครูปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนทั้งสิ้น จำนวน 222 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูประจำการโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษา นครนายก ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำปีการศึกษา 2560 และสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย และเขตพื้นที่การศึกษา นครนายกคัดเลือก จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 72.07 จากโรงเรียนในโครงการทั้งสิ้น 20 โรงเรียน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

- ตัวแปรต้น -แผนการสอนแบบบูรณาการภายในวิชา
- แผนการสอนแบบบูรณาการระหว่างวิชา

ตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษา นครนายก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- การฝึกรอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามสภาพจริง (PAR :

Participatory Action Research)

-แบบสอบถาม ใช้สอบถามปัญหาการเรียนการสอนของครูประจำการโรงเรียนในโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

-แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ความต้องการของครูที่ต้องการให้นักวิจัยช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

-แบบบันทึกข้อมูล ใช้บันทึกข้อมูลภารกิจความรับผิดชอบของครูที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านสารการเรียนรู้ที่ครูได้รับมอบหมาย

-เอกสารเผยแพร่ความรู้ของวิทยากร เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่นิยมใช้ในประเทศไทย

-เอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านการเขียนแผนการสอน และแบบฟอร์มการเขียนแผนการสอนใน 5 รูปแบบ

-แบบสังเกต ใช้สำหรับบันทึกการสังเกตการนำแผนการสอนสู่การปฏิบัติการสอนของครู

-แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ครูไปปฏิบัติการสอน

-แบบบันทึกผลการประเมินตนเองของครูที่เข้าร่วมโครงการ

-แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในโครงการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูประจำการ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก” โดยมีรายละเอียดดังนี้

-แบบทดสอบและการประเมินผลงาน

-แบบสอบถาม ใช้สอบถามปัญหาการเรียนการสอนของครูประจำการโรงเรียนในโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯทุกคนและทุกโรงเรียน

-แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ความต้องการของครูที่ต้องการให้นักวิจัยช่วยเหลือในการปฏิบัติการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มครูที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการทุกคนและทุกโรงเรียน

-แบบบันทึกข้อมูล ใช้บันทึกข้อมูลภารกิจความรับผิดชอบของครูทุกคนที่เข้าร่วมโครงการผ่านสารการเรียนรู้ที่ครูได้รับมอบหมายเพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดกลุ่ม

-เอกสารเผยแพร่ความรู้ของวิทยากร เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่นิยมใช้ในประเทศไทยเพื่อให้ความรู้แก่ครูทุกคนที่เข้าร่วมโครงการในการนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

-เอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านการเขียนแผนการสอน และแบบฟอร์มการเขียนแผนการสอนใน 5 รูปแบบเพื่อให้ความรู้แก่ครูทุกคนก่อนลงมือปฏิบัติในการเขียนแผนการสอนของตน

-แบบสังเกต ใช้สำหรับบันทึกการสังเกตการนำแผนการสอนสู่การปฏิบัติการสอนของครูเพื่อเป็นข้อมูลนำมาวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข

-แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ครูไปปฏิบัติการสอนเพื่อนำมาประมวลผลและเปรียบเทียบก่อนและหลังการการใช้รูปแบบการสอนที่ครูออกแบบไว้

-แบบบันทึกผลการประเมินตนเองของครูที่เข้าร่วมโครงการใช้บันทึกผลหลังการสอนของครูเพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ

-แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้สัมภาษณ์ครูที่เข้าร่วมโครงการ และนักเรียนที่เรียนโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน

-แบบสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามสภาพจริง (PAR : Participatory Action Research) เพื่อการบริหารจัดการโครงการให้บรรลุเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในโครงการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูประจำการ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก” การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์จากแบบทดสอบ การประเมินผลงาน แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูล แบบสังเกต แบบบันทึกข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแบบประเมินตนเองของครูแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- 1.ค่าเฉลี่ย ใช้เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายหลังใช้กิจกรรม

การเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ครูออกแบบไว้

2. คำร้อยละ ใช้เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูประจำการที่เข้าร่วมโครงการ และนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่ครูออกแบบไว้

ขอบเขตการวิจัย

ในโครงการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูประจำการ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก” ครั้งนี้ เป้าหมายคือครูประจำการโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายกจำนวน 20 โรงเรียน มีครูประจำการทั้งสิ้น จำนวน 222 คน ครูที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในภาพการปฏิบัติการกิจการจริง 2 รูปแบบได้ คือการสอนแบบบูรณาการภายในวิชาการสอนแบบบูรณาการระหว่างวิชา โดยมีนักศึกษาคณะครุศาสตร์หนึ่งหมู่เรียน จำนวน 40 คน ร่วมปฏิบัติการในครั้งนี้ และนักศึกษาคณะครุศาสตร์ทุกคนได้เรียนรู้การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าวได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการวิจัยครั้งนี้ พิจารณาจากผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ โดยพิจารณาตามแผนการดำเนินการวิจัย สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

P (Preliminary Results) หรือผลสำเร็จเบื้องต้น ตลอดปีการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ว่ามีปัญหอะไรบ้าง เพราะโรงเรียนในโครงการฯ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เด็กและเยาวชนขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษานครนายกจะรับรู้ปัญหาของครู และภายใต้ปัญหาดังกล่าว ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนต้องการความช่วยเหลืออย่างไร เพื่อให้ครูสามารถทำภารกิจของตนได้อย่างดี ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้เข้าไปช่วยเหลือได้ถูกต้อง นอกจากนี้ยังได้องค์ความรู้ว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนดังกล่าวต้องรับผิดชอบในภาระการเรียนรู้อะไรบ้าง เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กครูแต่ละคนต้องรับผิดชอบหลายสาระการเรียนรู้และหลายชั้นเรียน ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการและการพัฒนาครูให้สามารถทำภารกิจของตนเองให้มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งการบริหารจัดการเพื่อการแก้ปัญหาควรอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลจริงที่เป็นปัจจุบัน ถือเป็นประโยชน์ของผลสำเร็จเบื้องต้นและสามารถต่อยอดเป็นงานวิจัยต่อไปได้

I (Intermediate Results) หรือผลสำเร็จกึ่งกลาง คือเมื่อมีข้อมูลปัญหาการเรียนการสอนของครูโรงเรียนในโครงการพระราชดำริฯ ทราบความต้องการการช่วยเหลือของครู และทราบสาระการเรียนรู้ที่ครูต้องรับผิดชอบแล้ว ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นเป้าประสงค์ของการดำเนินการเรียนการสอนที่ต้องยึดหลักปรัชญานี้ นอกจากนี้ครูก็ต้องศึกษาหลักการสอนแบบบูรณาการทั้งบูรณาการภายในวิชา และบูรณาการระหว่างวิชา ซึ่งเป็นข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่ให้การเรียนการสอนต้องบูรณาการที่ใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง หลังจากครูมีความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความรู้หลักการสอนแบบบูรณาการแล้ว ครูก็จะเรียนรู้การเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ ทั้งบูรณาการภายในวิชา และบูรณาการระหว่างวิชา ตามสภาพที่ครูปฏิบัติหน้าที่จริงในโรงเรียน ในขั้นตอนนี้ถือว่าครูได้รับการพัฒนาต่อยอดจากขั้นตอนที่ 1 คือครูโรงเรียนในโครงการพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้หลักการสอนแบบบูรณาการ ทั้งบูรณาการภายในวิชาและระหว่างวิชา รวมถึงครูมีความสามารถในการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการได้

G (Goal Results) หรือผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ คือผลสำเร็จที่เกิดจากผลสำเร็จในขั้นตอนที่แล้ว โดยครูนำแผนการสอนที่เขียนขึ้นไปปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนและในสาระการเรียนรู้ที่ครูรับผิดชอบ ครูประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม และครูประเมินผลการเรียนการสอนของตนเอง นั่นคือครูมีองค์ความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูมีความรู้หลักการสอนแบบบูรณาการ ครูมีความสามารถในการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 2 รูปแบบได้ ครูมีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม และครูได้มีโอกาสประเมินผลการเรียนการสอนของตนเอง ผลที่เกิดขึ้นคือครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เพิ่มขึ้น มีวิธีการสอนเพิ่มขึ้น นักเรียนก็ได้เรียนรู้กับครูที่มีความรู้เพิ่มขึ้น มีวิธีการสอนที่เพิ่มขึ้น นักเรียนก็จะมีความรู้เพิ่มขึ้น นี่คือการปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืนของการศึกษาไทย

ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับพิจารณาตามหน่วยงานและบุคคล
ขอเสนอตามประเด็นดังต่อไปนี้

1.เขตพื้นที่การศึกษานครนายก เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาของจังหวัดทั้งหมด คุณภาพการศึกษาจะสูงขึ้นหรือไม่ ปัจจัยสำคัญคือครู การพัฒนาครูจึงเป็นภารกิจที่สำคัญของเขตพื้นที่การศึกษา การที่ครูสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้เท่ากับเขตพื้นที่การศึกษานครนายกปรับนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะแผนพัฒนาการศึกษาชาติ 15 ปี (พ.ศ. 2545-2559) เป้าหมายสำคัญคือ การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอน และการสอนแบบบูรณาการที่ใช้คนเป็นศูนย์กลาง การที่ครูสามารถปฏิบัติได้ทั้งสองอย่างเท่ากับตอบสนองนโยบายแห่งรัฐ และครูได้รับการพัฒนาเนื่องจากมีวิธีการสอนเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพของเด็กและเยาวชนในพื้นที่เขตรับผิดชอบด้วย

2. โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษา

นครนายก ทั้ง 20 โรงเรียน ได้ชื่อว่าได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการกับการเรียนการสอนได้ ประสบความสำเร็จ เป็นไปตามเป้าหมายแผนพัฒนาการศึกษาชาติ 15 ปี โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีปัญหาในการพัฒนาเชิงพื้นที่ คุณภาพการศึกษาต่ำ เด็กและเยาวชนขาดโอกาสในการศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต การที่ทางโรงเรียนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการเรียนการสอน จะสอดคล้องกับคุณภาพชีวิตจริงของนักเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการใช้ประโยชน์จริง โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ จะได้ประโยชน์ในการเป็นต้นแบบในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

3. ครูโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ส่วนใหญ่เป็น

โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาส มีครูจำนวนน้อยและไม่ครบตามสาระการเรียนรู้ของนักเรียน ครูแต่ละคนต้องสอนหลายสาระการเรียนรู้และสอนหลายชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจึงเป็นสิ่งท้าทายให้ครูต้องกระทำ การที่ครูมีวิธีการเรียนการสอนแบบบูรณาการถูกต้องตามหลักวิชา ทำให้ครูมีความมั่นใจการสอนและสามารถเป็นแบบอย่างให้กับครูโรงเรียนอื่น ๆ จึงเป็นความภาคภูมิใจ และการที่ครูสามารถบูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย เท่ากับครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ตามแผนพัฒนาการศึกษาชาติ 15 ปี

4. นักเรียนโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่

การศึกษานครนายก มีนักเรียนมากกว่า 3,000 คน ได้มีโอกาสเรียนรู้กับครูที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงเนื้อหาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เห็นคุณค่าของการเรียน เห็นความสำคัญของการศึกษา มีความตั้งใจอยากเรียนรู้นั้นคือการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

โดยสรุป ครูในโรงเรียนโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีวิธีการสอนแบบบูรณาการที่ถูกต้องตามหลักวิชา ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน นั่นคือครูมีวิธีการสอนเพิ่มขึ้น และนักเรียนก็ได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น ครูก็ได้รับการพัฒนา นักเรียนก็ได้รับการพัฒนา นั่นคือการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งทั้งครูและนักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญก็ได้รับการพัฒนาเช่นเดียวกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ หมายถึงโรงเรียนที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ โปรดเกล้าฯ ให้สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสท.) ทรงรับไว้ในโครงการพระราชดำริ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กขาดอาหาร ส่งเสริมให้เด็กมีภาวะโภชนาการดี สุขภาพแข็งแรง

มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย อีกทั้งยังพัฒนาเด็กให้มีความรู้และทักษะให้สามารถพึ่งตนเองทั้งด้านวิชาการ อาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้เด็กเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

ครูประจำการ หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนและครู ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียน
โครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เขตพื้นที่การศึกษานครนายก ในปีการศึกษา 2560

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็น การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นอยู่รอดปลอดภัยจากภัยพิบัติ และวิกฤต เพื่อ ความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็น ขั้นตอน การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมี เหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ ผลของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่ สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

การสอนแบบบูรณาการ หมายถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะใน รายวิชาต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งวิชาขึ้นไป เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ ความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความคิดและประสบการณ์ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน ทำให้ได้รับ ความรู้ ความเข้าใจในลักษณะองค์รวม สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้ 2 รูปแบบคือ การสอนแบบบูรณาการภายใน วิชา การสอนแบบบูรณาการระหว่างวิชา